
Indledning

Forældreskaber

Dette nummer af *Kvinder, Køn & Forskning* omhandler forældreskaber i tiden før, under og efter et barns fødsel. Trods artiklernes forskellige empiriske foci og brug af forskellige metoder og begreber, anslår de såvel interessante fælles temaer som interessante forskelle i, hvordan forældreskab konstrueres i Danmark. Forældreskab kan med andre ord ikke stå i singularis. Derfor titlen "Forældreskaber". Pluralisformen handler ikke kun om, at forældreskab varierer i tid og rum og i forhold til konteksten. Men også om, at forældreskabet fordeles og forvaltes forskelligt i relation til køn.¹

Artiklerne bygger på en række empiriske undersøgelser, der fokuserer på barnløse pars vej mod forældreskabet, på kommende mødres og fædres forskellige og fælles oplevelser af svangerskabet, på fødslen på et hospital samt på fædres og mødres hverdag på orlov i barselsperioden. Temanummeret behandler udelukkende heteroseksuelle parforhold.

Artiklerne analyserer moderskab og faderskab i spændingsfeltet mellem på den ene side den samfundsmæssige konstruktionsproces, hvor forældreskaber forhandles og formes ud fra specifikke kulturelle betingelser med henvisning til biologiske processer og kønsforskelle; og på den anden side forældrenes forestillinger om og oplevelser af forældreskabet, som noget biologisk forankret og forholdsvis entydigt. Det bliver derfor en fælles pointe i artiklerne, at forældrene ofte forholder sig til en kulturel entydig norm om, hvordan forældreskabet bør udvikles, og hvordan det rigtige moderskab og faderskab skal leves.

De illustrationer, der følger artiklerne, er forsider fra et udvalg af de særlige børnebøger, forældre i Danmark kan læse for deres børn, når de begynder at spørge om tilblivelsens kendsgerninger og mysterier. Bøgerne handler dog langt fra kun om barnets tilblivelse. De handler også om, hvordan mødre, fædre og forældre bliver til. Og det er netop forældre-skabelser, der er i centrum i dette nummer af *Kvinder, Køn og Forskning*. Artiklerne stiller skarpt på de kulturelle og sociale konstruktioner i forældreskaber, og de tydeliggør, at forestillinger om køn spiller en afgørende rolle for den måde, faderskab og moderskab udfolder sig på.

Tine Tjørnhøj-Thomsens artikel belyser, hvad der er på spil for mænd og kvinder, der ikke kan få børn ved egen hjælp og må ty til medicinsk behandling for at blive forældre. Hun viser, hvordan tilblivelsen og fortællingen om den bliver radikalt anderledes, når teknologien bliver en del af den. Og hun sætter fokus på, hvordan en anderledes tilblivelse sætter sig spor i den efterfølgende graviditet.

Malene Linds artikel analyserer graviditetsperioden som en liminal fase, hvor de vordende forældre forbereder sig og forberedes til det kommende forældreskab. Artiklen fokuserer på de symbolske betydninger af køn, krop og "naturlighed" i konstruktionen af det moderne forældreskab

og beskriver i den forbindelse de forskellige forestillinger om og fordringer til vordende fædre og mødre.

Anette Wilhjelm Jahn har fødslen som tema. Jahn har to hovedpointer. Hun viser, dels hvordan fødselspersonalet, ud fra en ide om at forældrene skal være fælles om de reproduktive opgaver i forbindelse med fødslen, marginaliserer forældre, som falder uden for denne norm. Det gælder primært forældre med anden etnisk baggrund end dansk. Dels at fødselsrummet er et kvindedomineret rum, som ikke tillader mænd at være med til at definere det. Hovedpointerne synliggør, hvordan fødselspersonalet har magt til at sætte kulturelle normer for, i hvilket omfang de fødende og deres pårørende skal modtage omsorg fra personalet.

Bente Marianne Olsens artikel handler om de få fædre, som tager orlov til et spædbarn, uden moren også er hjemme. Hun viser, at hjemmet og plejen for et lille barn er så tæt forbundet med moderskabet og et kvindeligt domæne, at selv fædre, som faktisk indtager dette rum under en orlovsperiode, lægger afstand til moderskabet ved at pointere forskelle mellem ham og mores forhold til barnet.

Anne Line Dalsgaard har belyst moderskabet i tiden på baggrund af et feltarbejde blandt nybagte mødre. Dalsgaards pointe er, at moderskabet på barselsorlov foregår i et isoleret rum, som ikke rustet moderen til at bringe sammenhæng mellem moderskabet og lønarbejdet senere, når orlovsperioden er slut.

Temaredaetører
Tine Tjørnhøj-Thomsen og
Bente Marianne Olsen

NOTE

1. Artiklerne er skrevet på baggrund af oplæg som skribenterne holdt i Jordemoderforeningen i marts 2001.